

अध्याय 10

श्री साईबाबाको रहन-सहन, सुत्ते फलेक,
शिरडीमा निवास, वहाँको उपदेश,
वहाँको नम्रता, सुगम पथ (बाटो)

प्रारम्भ :-

श्री साईबाबालाई सधैं नै प्रेमपूर्वक संझनुहोस् किनभने वहाँ सधैंभर अर्काको कल्याणको लागि तत्प तथा आत्मलीन रहनु हुन्थ्यो। वहाँको स्मरण गर्नु नै जीवन र मृत्युको समस्या समाधान गर्नु हो। साधनाहरूमा यो ज्यादै श्रेष्ठ तथ सजिलो साधना हो, किनकि यसमा कुनै द्रव्य खर्च हुँदैन। खालि मामूली परिश्रमले नै भविष्य ज्यादै फलदायक हुन्छ। इन्द्रियहरू पूरा बलिया भइन्जेलसम्म छिनछिनमा यो साधनालाई आचरणमा ल्याउनु पर्छ। अरू सबै देवी-देवता त भ्रममा पार्ने मात्र हुन्। खालि गुरु मात्र ईश्वर हो हामीले वहाँले वहाँकै पवित्र चरणकमलमा श्रद्धा राख्नु पर्छ। वहाँ त हरेक व्यक्तिको भाग्य विधाता (भाग्य बनाउने) र प्रेममय प्रभु हुनुहुन्छ। जसले अनन्यभावले (एकत्व रूपले) वहाँको सेवा गर्दछन् ती व्यक्तिले “भवसागरबाट निश्चय नै मुक्ति पाउन सक्तछन्। न्याय अथवा मीमांसा या दर्शनशास्त्र पढ्नु पनि केही आवश्यकता छैन। हामी जसरी नदी या समुद्रपार गर्ने समयमा नाउ खियाउने माझी उपर विश्वास राख्दछौं, त्यही प्रकारको विश्वास हामीले भवसागरबाट पार हुनको लागि सद्गुरुमाथि गर्नुपर्छ। सद्गुरुले त खालि भक्तहरूको भक्तिभावतिर नै हरेर उनीहरूलाई ज्ञान र परमानन्दको प्राप्त गराई दिनुहुन्छ।

गएको अध्यायमा बाबाको भिक्षावृत्ति, भक्तहरूको अनुभव तथा अरू विषयको वर्णन गरिएको छ। अब पाठकगणले श्री साईबाबा कस्तो तरीकाले बस्नु हुन्थ्यो, सुत्नुहुन्थ्यो र शिक्षा प्रदान गर्नु हुन्थ्यो भन्ने कुरा सुनून्।

बाबाको अनौठो बिछ्यौना :-

पहिले हामीले बाबा कसरी सुत्नु हुन्थ्यो भन्ने कुरा हेर्नेछौं। एकपटक श्री नाना साहेब डेगलेले एक चार हात लामो र एक हत्केला जति चौडा काठका फलेक श्री साईबाबालाई सुत्नको लागि ल्याए। फलेक तल कतै राखी त्यसमाथि नसुते र पुराना झुत्राका टुकाले मसजिदका दलिनमा त्यसलाई झूला जस्तो गरी बाँधेर मात्र त्यसमाथि सुत्न थाल्नु भयो।

झुत्राका टुकाहरू एकदमै पातला र कमजोर हुनाले मानिसहरूलाई त्यसको झूला बनाउनु एउटा समस्या जस्तै बन्यो। झुत्राका टुकाहरूले खालि फलेकको बोझ मात्र पनि धान्न सक्दैनथे। तिनैले अझ बाबाको शरीरको भार कसरी धान्न सक्ने होला? जसरी नै होस् यो कुरा त राम्रै नै नानून्, तर फाटेका झुत्राका टुकाहरूले फलेक र बाबाको बोझ धानिराख्नु चाहिँ बाबाको एउटा लीला नै थियो। फलेकको चारै कुनामा बत्ती रातभर बलिरहन्थे। बाबाले फलेकमाथि बसेको वा सुतेको देख्नु देवताहरूका निमित्त पनि दुर्लभ दृश्य थियो। बाबा फलेकमाथि कसरी चढ्नु हुँदो हो र कसरी तल ओल्नु हुँदो हो भनेर सबै आश्चर्य चकित थिए। मानिसहरू उत्सुकतावश यो रहस्य खोल्नको लागि आफ्नो नजर लगाइरहन्थे। तर यो बुझ्न कोही पनि सफल हुन सकेन र यो रहस्य जान्नको लागि नै भीड झन्-झन् बढ्न लाग्यो। यस कारण बाबाले फलेक भाँचेर बाहिर फेंकिदिनुभयो। बाबालाई अष्ट सिद्धिहरू प्राप्त थिए, तर वहाँले कहिल्यै पनि तिनको प्रयोग गर्नु भएन, न कहिल्यै वहाँलाई यस्तो इच्छा नै भयो। तिनीहरू त स्वतः नै स्वाभाविक रूपले पूर्णता प्राप्त भएको कारणले वहाँमा आएका थिए।

ब्रह्मको सगुण अवतार :-

बाहिरी दृष्टिले श्री साईबाबा साढे तीन हात लामो एउटा सामान्य पुरुष हुनुहुन्थ्यो। तर वास्तविक रूपमा त वहाँ प्रत्येक व्यक्तिको हृदयमा विराजमान हुनुहुन्थ्यो, भिन्नबाट वहाँ आसक्तिरहित र स्थिर हुनुहुन्थ्यो। तर बाहिरबाट जनकल्याणको लागि सधैं चिन्तित रहनु हुन्थ्यो। भिन्नबाट वहाँ सम्पूर्ण रूपले निःस्वार्थी हुनुहुन्थ्यो। भक्तहरूको निमित्त वहाँको हृदयमा परम शान्ति विराजमान थियो। तर बाहिरबाट अशान्त जस्तो लाग्नु हुन्थ्यो। वहाँभिन्नबाट बह्मज्ञानी तर बाहिरबाट संसारमा अल्झेको जस्तो देखिनु हुन्थ्यो। वहाँ कहिले प्रेम दृष्टिले हेर्नु हुन्थ्यो भने कहिले ढुङ्गाले हाब्नुहुन्थ्यो। कहिले गाली गर्नु हुन्थ्यो भने कहिले छातीमा लगाउनु हुन्थ्यो। वहाँ गम्भीर शान्त र सहनशील हुनुहुन्थ्यो। वहाँ सदैव दृढ र आत्मलीन रहनुहुन्थ्यो र आफ्ना भक्तहरूको सदैव उचित ध्यान राख्नु हुन्थ्यो। वहाँ सधैंभर एउटै आसनमाथि नै विराजमान हुनुहुन्थ्यो। वहाँ कहिल्यै यात्राको लागि निकल्नु भएन। वहाँको एउटा सानो ढण्डा (लठ्ठी) थियो, जुन वहाँ सधैं आफैसँग राम्रोसँग राख्नुहुन्थ्यो। विचार शून्य हुनाले वहाँ शान्त हुनुहुन्थ्यो। वहाँले कान्चन (धन) र कीर्तिको चिन्ता कहिल्यै गर्नु भएन। सधैं नै भिक्षावृत्तिद्वारा नै जीवन निर्वाह गरिरहनु भयो। वहाँको जीवन नै यस्तै किसिमको थियो। वहाँको ओठमा सधैं नै “अल्लाह मालिक” यही रहन्थ्यो। वहाँको भक्तहरू उपर विशेष र अटूट प्रेम थियो। वहाँ आत्मज्ञानको खानी तथा परम दिव्यस्वरूप हुनुहुन्थ्यो। श्री साईबाबाको दिव्य स्वरूप यस्तो किसिमको थियो जसको अन्तर्गत यो सारा विश्व छ त्यस्तो एक अपरिमित (अगाध) अनन्त सत्य र अपरिवर्तनशील (कहिल्यै नबदलिने) सिद्धान्त श्री साईबाबामा प्रकट भएको थियो। यो अमूल्य निधि (खानी) केवल सत्वगुण सम्पन्न र भाग्यशाली भक्तहरूलाई मात्रै प्राप्त भयो। जसले श्री साईबाबालाई केवल मनुष्य या सामान्य पुरुष ठाने वा ठान्छन् ती वास्तवमा अभागी थिए या हुन्।

श्री साईबाबाका माता-पिता तथा वहाँको जन्मतिथिको ठीक-ठीक पत्ता कसैलाई नभए पनि वहाँको शिरडीको बसाइद्वारा यसको अनुमान लगाउन सकिन्छ। पहिले-पहिले बाबा शिरडीमा आउनु भएको बखतमा वहाँको आयु केवल 16 वर्षको थियो। वहाँ शिरडीमा 3

वर्षसम्म रहनु भएपछि फेरि केही समयको लागि अन्तर्धान हुनुभयो। केही कालपछि वहाँ औरङ्गाबादको नजिक (निजाम स्टेट) मा प्रकट हुनुभयो र चाँद पाटीलको बरातको साथमा फेरि शिरडी आउनु भयो। त्यसबखत वहाँको आयु बीस वर्षको थियो। वहाँ लगातार 60 वर्षसम्म शिरडीमा बस्नु भयो र 1918 मा महासमाधि लिनु भयो। यी तथ्यहरूको आधारमा वहाँको जन्म तिथि सन् 1838 को लगभग थियो भनी हामी भन्न सक्छौं।

बाबाको ध्येय र उपदेश :-

सत्रौं शताब्दी (1608-1681) मा सन्त रामदास प्रकट भएर उनले मुसलमानहरूबाट गाई र ब्राह्मणहरूको रक्षा गर्ने काम धेरै सीमासम्म सफलतापूर्वक गरे। परन्तु दुई शताब्दी बितेपछि हिन्दु र मुसलमानहरूमा वैमनस्य बढेर गयो र यसैलाई हटाउनको लागि नै श्री साईबाबा प्रकट हुनुभयो। वहाँको सबैको निमित्त यही उपदेश थियो “हिन्दूहरूका भगवान् र मुसलमानहरूका खुदरहीम एउटै हुन् र तिनमा अलिकति मात्र पनि भेद छैन। अनि तिमीहरू उनीहरूका अनुयाय (पछि लाग्ने) हरू किन बेगलाबेगलै भएर आपसमा झगडा गर्छौं? अज्ञानी बालकहरू हो! दुबै जातिहरू एकतामा बाँछिएर एकैसाथ मिलीजुली बस। शान्त चित्तले बस र यसरी राष्ट्रिय एकताको ध्येय प्राप्त गर। झगडा र विवाद व्यर्थ छ। यसैले झगडा नगर तथा आपसमा प्राण लिने नबन। सधैंभर आफ्नो हित तथा कल्याणको विचार गर। श्रीहरिले तिमीहरूको रक्षा अवश्य गर्नु हुनेछ। योग, वैराग्य, तप, ज्ञान आदि ईश्वरको नजिक पुग्ने वाटो हुन्। यदि तिमी कुनै तरहले सफल साधक बन्न सकेनौ भने तिम्रो जन्म व्यर्थ छ। कसैले तिम्रो कति नै निन्दा किन नगरोस्, तिम्रीलेग त्यसको प्रतिकार नगर। यदि कुनै शुभ कर्म गर्ने इच्छा छ भने सधैं नै अर्काको भलाइ गर।

.....

1. अष्टादश पुराणेषु व्यासस्य वचनद्वयम्। परोपकाराः पुण्याय पापाय परपीडनम्॥ अठार पुराण नै ती बनाउने महर्षि व्यासका शिक्षा रूपको भनाइ दुइटा मात्र छन- अर्कालाई उपकार गर्नु नै पुण्य हो र अर्कालाई दुःख दिनु पाप हो। अर्काको असल गर्नुभन्दा धर्म अर्को, छैन, अर्कालाई दुःख दिनु भन्दा नीच काम अर्को छैन। “परहित सरिस धर्म नहि भाई। पर पीडा सम्म नहि अधमाई” तुलसीदास

उपर्युक्त कथनानुसार आचरण गर्नाले भौतिक तथा आध्यात्मिक दुवै क्षेत्रमा तिम्रो प्रगति हुनेछ।” यही हो संक्षेपमा श्री साईबाबाको उपदेश।

सच्चिदानन्द सद्गुरु श्री साईनाथ महाराज :-

गुरु त अनेक छन्। कुनै गुरु यस्ता छन्, जो हातमा वीणा र करताल लिएर आफ्नो धार्मिकताको प्रदर्शन गर्दै ढोका-ढोका घुम्छन्। तिनीहरू शिष्यहरूका कानमा मन्त्र फुक्छन् र उनीहरूको सम्पत्तिको शोषण गर्छन्। तिनीहरू ईश्वरभक्ति तथा धार्मिकताको खालि ढोंग नै रक्छन्। ती वास्तविक रूपमा अपवित्र र आधार्मिक हुन्छन्। श्री साईबाबाले धार्मिक निष्ठा प्रदर्शित गर्ने विचारसम्म पनि कहिल्यै मनमा गर्नु भएन। शारीरिक बुद्धिले वहाँलाई अलिकति मात्र पनि छोएको थिएन। परन्तु वहाँमा भक्तहरूको लागि असीम प्रेम थियो।

गुरुहरू दुई प्रकारका हुन्छन् (1) नियत (पंरपरागत कुलगुरु) (2) अनियत (संजोगले प्राप्त भएका साधारण) अनियत गुरुका आदेशहरूबाट आफैँमा उत्तम गुणहरूको विकास हुन्छ तथा चित्तको शुद्धि भएर विवेकको वृद्धि हुन्छ। तिनले भक्तको बाटोमा लगाइदिन्छन्। तर नियत गुरुको संगत मात्रले द्वैत बुद्धिको ह्रास तुरुन्तै हुन जान्छ। यथार्थमा जसले हामीलाई आत्मस्थित बनाएर यो भवसागरबाट पार गराइदिन्छन्, तिनी नै सद्गुरु हुन्। श्री साईबाबा त्यही कोटिका गुरु हुनुहुन्थ्यो। वहाँको महानता अवर्णनीय छ। जो भक्त बाबाको दर्शनको लागि आउँथे उनले प्रश्न गर्नुभन्दा पहिले नै बाबा ले उनको सम्पूर्ण जीवनको तीनै कालको घटनाहरूको पूरा-पूरा विवरण भनिदिनु हुन्थ्यो। वहाँ समस्त प्राणीहरूमा ईश्वर-दर्शन गर्ने गर्नुहुन्थ्यो। वहाँलाई मित्र र शत्रु दुबै एक समान थिए। वहाँ निःस्वार्थी तथा दृढ हुनु हुन्थ्यो। वहाँ उपर भाग्य तथा दुर्भाग्यको कुनै प्रभाव थिएन। वहाँ कहिल्यै शंकाग्रस्त हुनु भएन। शरीरधारी भएर पनि वहाँमा शरीरको अलिकति मात्र पनि आसक्ति थिएन। शरीर त वहाँको लागि केवल एउटा आवरण (ढकनी) मात्र थियो। वास्तविक रूपमा त वहाँ नित्य-मुक्त(सदा उन्मुक्त) हुनुहुन्थ्यो।

ती शिरडीवासी धन्य हुन्, जसले श्री साईबाबालाई ईश्वर रूपमा उपासना गरे। सुत्दा-उत्ता, खाँदा-पिउँदा, भवन या खेत या खेत तथा घरहरूमा अरु काम गर्दा पनि ती शिरडीवासीहरू सदैव वहाँको स्मरण तथा गुणगान गर्दथे। साईबाबाभन्दा अर्को दोश्रो कुनै ईश्वरलाई उनीहरू मान्दैनथे। शिरडीका नारीहरूको प्रेमको माधुर्यबारे त भन्नु नै के छ र। तिनीहरू बिलकुलै भोला भाला थिए। उनीहरूको प्रेमको उनीहरूलाई ग्रामीण भाषामा भजन रच्ने प्रेरणा सदैव दिइरहन्थ्यो। उनीहरू शिक्षित नभए पनि उनीहरूको सरल भजनहरूमा वास्तविक काव्यको झलक थियो। यो कुनै विद्वता थिएन परन्तु उनीहरूको सच्चा प्रेम नै यस किसिमका कविताओ प्रेरक (प्रेरणा गर्ने) थियो। कविता त सच्चा प्रेमको प्रकटित स्वरूप नै हो, जसमा चतुरा श्रोतागणले नै वास्तविक दर्शन या रसिकताको अनुभव गर्दछन्। सर्वसाधारण जनतालाई यी लोकगीतहरूको बडो आवश्यकता छ। सायद भविष्यमा बाबाको कृपाले कुनै भग्यशाली भइले भक्त-गीत संग्रह गर्ने काम आफ्नो हातमा लिएर यी गीतहरूलाई साईलीला पत्रिकाम वा पुस्तकरूपमा प्रकाशित गराइदेलान्।

बाबाको विनयशीलता :-

भगवान्मा छ प्रकारका विशेष गुण हुन्छन् भन्दछन्, तीन हुन्:- (1) कीर्ति (2) श्री (3) वैराग्य (4) ज्ञान (5) ऐश्वर्य (6) उदारता। श्री साईबाबामा पनि यी सबै गुण विद्यमान थिए। वहाँले भक्तहरूको इच्छापूर्तिको निमित्त सगुण अवतार लिनु भएको थियो। वहाँको कृपा (दया) बडो विचित्र नै थियो। वहाँ भक्तहरूलाई स्वयं आफूकहाँ आकर्षित गर्नु हुन्थ्यो। नभए वहाँलाई कसले कसरी जान्न पाउँथ्यो? भक्तहरूको लागि वहाँ आफ्नो श्रीमुखबाट यस्तो वचन भन्नुहुन्थ्यो जसको वर्णन गर्न सरस्वती पनि साहस गर्न सक्तिनथिन्। तिनै मध्येबाट यहाँ एक रोचक नमूना दिइन्छ। बाबा अति विनम्रतासँग यसरी बोल्नु हुन्थ्यो-“दासानुदास म तिम्रो ऋणी छु, तिम्रो दर्शन मात्रले मलाई सान्त्वना मिल्यो। जो तिम्रो चरणको दर्शन मलाई प्राप्त भयो, यो म उपर तिम्रो ठूलो उपकार हो। तिम्रो दर्शन गरेर म आफूलाई धन्य समझन्छु। कस्तो विनम्रता हो? यी वाक्यलाई प्रकाशित गरिदिनाले श्री साईबाबाको महानतामा आँच पुग्यो भनेर कसैले सोच्दछ भने म यसको

लागि क्षमाप्रार्थी छु। साथै यसको प्रायश्चित स्वरूपमा म साई नामको कीर्तन तथा जप गर्ने गर्छु।

बाहिरी दृष्टिबाट बाबाले विषय-पदार्थहरूको उपभोग गर्नु भए जस्तो लाग्थ्यो तापनि वहाँमा त्यसको अलिकति मात्र पनि गन्ध थिएन, न वहाँलाई तिनको उपभोगको ज्ञान नै थियो। वहाँ पक्कै नै खानु त हुन्थ्यो तर वहाँको जिभोमा केही स्वाद थिएन। वहाँ आँखाले हेर्नु हुन्थ्यो तर त्यो दृश्यमा वहाँलाई कुनै रुचि थिएन। काम-भोगको सम्बन्धका वहाँ हनुमान् सरहकै अखण्ड ब्रह्माचारी हुनुहुन्थ्यो। वहाँलाई कुनै वस्तुमा आसक्ति थिएन। वहाँ त्यस्तो शुद्ध चैतन्य स्वरूप हुनुहुन्थ्यो जहाँ समस्त इच्छा, अहंकार र अरू किसिमका चेष्टाहरूले पानि विश्राम पाएका थिए। छोटकरीमा वहाँ स्वार्थरहित, मुक्त पूर्णब्रह्म हुनुहुन्थ्यो। यो भनाइलाई वृभनको लागि एउटा रोचक कथाको उदाहरण यहाँ दिइन्छ।

नानाबल्ली :-

शिरडीमा नानाबल्ली नामक एउटा विचित्र तथा अनौठा व्यक्ति थिए। तिनी बाबाको सबै कामको रेखदेख गर्ने गर्थे। एक समय बाबा गददीमा विराजमान भैरहुनु भएकै बखतमा तिनी वहाँकहाँ पुगे। तिनी आफैं नै गददीमा बस्न चाहन्थे। यसैकारण तिनले बाबालाई त्यहाँबाट (गददीबाट) हट्न भने। बाबाले तुरून्तै गददी छोडिदिनु भयो र नानाबल्ली त्यहाँ बसे। एकैछिन मात्र त्यसमा बसेर तिनी उठे र बाबालाई आफ्नो स्थान ग्रहण गर्न भने। बाबा फेरि आसनमा बस्नु भयो। यो देखेर नानाबल्ली वहाँको चरणमा परेर भागे। यसरी लापरवाहीसँग आज्ञा पिटेर आसनबाट उठाइएको कारणले बाबामा अलिकति मात्र पनि अप्रसन्नताको झलक थिएन।

सजिलो बाटो सन्तहरूको कथाहरू सुन्नु र उनीहरूसँगको भेट :-

हुनता बाहिरी दृष्टिबाट श्री साईबाबाको आचरण सामान्य मानिसहरूको जस्तै थियो, तर वहाँको कामहरूबाट वहाँको असाधारण बुद्धिमत्ता र चतुन्याई स्पष्ट नै झल्कन्थ्यो। वहाँको सबै काम भक्तहरूको भलाइको निमित्त नै हुन्थे। वहाँले कहिल्यै पनि आफ्ना

भक्तहरूलाई कुनै आसन या प्राणायामका नियमहरू अथवा कुनै उपासनाको आदेश कहिल्यै दिनु भएन, न ता उनीहरूका कानमा कुनै मन्त्र नै फुक्नु भयो। वहाँको सबैलाई यही भनाइ थियो कि चतुर्न्याई त्याग गरेर सदैव “साई साई यही स्मरण गर। यस्तो किसिमले आचरण गर्नाले सम्पूर्ण बन्धनहरू छुट्न जान्छन् र तिमीलाई मुक्ति प्राप्त हुन जानेछ। पंचाग्नि, तपस्या, त्याग, स्मरण, अष्टाङ्ग योग आदि साध्य हुनु खालि ब्राह्मणहरूको लागि नै संभव छ, अरु वर्णहरूका लागि छैन।

मनको काम विचार गर्नु हो। विचार नगरी ऊ एकछिन पनि रहन सक्तैन। यदि तिमीले उसलाई कुनै विषयमा लगाइदियो भने ऊ त्यसैको चिन्तन गर्न लाग्ने छ। अनि यदि उसलाई गुरुलाई अर्पण गरिदियो भने ऊ गुरुको सम्बन्धमा नै चिन्तन गरिरहनेछ। पाठक! तपाईंहरूले बहुते ध्यानपूर्वक साईको महानता र श्रेष्ठताको श्रवण गरी नै सक्नु भयो। यो स्वाभाविक स्मरण र पूजन नै साईको कीर्तन हो। सन्तहरूका कथाको स्मरण गर्नु माथि वर्णन गरी सकिएका अरु साधनाहरू गर्नुजस्तो कठिन छैन। यी कथहरूले सांसारिक डरलाई निर्मूल गराएर आध्यात्मिक बाटोतिर चढाइदिन्छन। यसैले यी कथाहरूको हमेशा श्रवण र मनन गर्नुस, त्यस्तै आचरणमा पनि ल्याउनुोस्। यदि यी कुरालाई कार्यान्वित गर्नुभयो भने (कामना लगाउनु भयो भने) खालि ब्राह्मणमात्र होइन कि स्त्री जातिहरूको साथै अरु दलित जातिहरू पनि शुद्ध र पवित्र हुन जानेछन्। सांसारिक कामकाजहरूमा लागिराख्दा खेरि पनि आफ्नो चित्त साई र वहाँका कथाहरूमा लगाइराख्नुोस्। अनि त वहाँले अवश्य कृपा गर्नु हुनेछ भन्ने यो कुरा निश्चित छ। यो बाटो ज्यादै सजिलो हुँदाहुँदै पनि धेरैजसोले यो बाटो के कारणले लिँदैनन् कुन्नि? यसको कारण खालि यो हो कि भगवान्को कृपाको अभावको कारण मानिसहरूमा सन्तहरूको कथाहरूको रूचि पैदा हुँदैन। ईश्वरको कुपाबाट नै हरेक काम सुचारु एवं सुन्दर ढङ्गले चल्दछ। सन्तहरूको कथा सुन्नु नै सन्तहरूसँगको भेट समान हो। सन्तहरूको नजिक रहनुको महत्व अति ठूलो छ। त्यसबाट दैहिक (देहबाट पैदा हुने) बुद्धि, अहंकार तथा जन्म-मृत्युको चकबाट मुक्ति हुन जान्छ। हृदयमा संपूर्ण ग्रन्थिहरू खुल्न जान्छन् र चैतन्यघनस्वरूप ईश्वरसँग मिलन हुन जान्छ। विषयहरूबाट निश्चय नै विरक्ति बढ्छ साथै दुःख र सुखमा

स्थिर रहने शक्ति प्राप्त हुन जान्छ र आध्यात्मिक उन्नति सुलभ हुन जान्छ। यदि तपाईंले नाम स्मरण, पूजन या भक्ति जस्ता इत्यादि कुनै साधन गर्नु हुन्न परन्तु अनन्यभावले खालि सन्तहरूको नै शरणागत हुन जानुभयो भने वहाँले तपाईंहरूलाई सजिलैसँग भवसागर पार गरिदिनु हुनेछ। यसै कामको निमित्त नै सन्तहरू विश्वमा प्रकट हुनुहुन्छ। गङ्गा, यमुना, गोदावरी, कृष्णा, कावेरी आदि पवित्र नदीहरू जसले संसारको समस्त पापहरूलाई धोइदिन्छन्, तिनी पनि कोही माहात्माले आफ्नो चरण-स्पर्शले हामीलाई पवित्र गरून् भनी सदैव इच्छा गर्दछन् सन्तहरूको प्रभाव यस्तो छ। वितेका जन्महरूको शुभकर्मका फलस्वरूपः नै श्री साई चरणको प्राप्ति संभव द।

म साईका मोह- विनाशक चरणहरूको ध्यान गरेर या अध्याय समाप्त गर्दछु। वहाँको स्वरूप कस्तो सुन्दर र मनोहर छ। मसजिदको किनारामा खडा हुनु भएको वहाँ सबै भक्तहरूको कल्याणको लागि उदी (विभूति) वितरण गर्ने गर्नुहुन्छ। जो यो विश्वलाई झूटो मानेर सँधै आत्मानन्दमा (आत्माको आनन्दमा) डूबिरहनु हुन्थ्यो, त्यस्ता सच्चिदानन्द श्री साई महाराजका चरण कमलहरूमा मेरो बारम्बार नमस्कार छ।

श्री सद्गुरु साईनाथमा अर्पणहोस् ।
मंगल होओस् ॥